

Fotografie

T-640

Intern. Archief
Vrouwenbeweging
Amsterdam

'lesbisch zijn is politieke keuze'

door jeanne doomen

Toen ASVA-voorzitter Cilia Galesloot namens deze organisatie in de universiteitsraad (UR) het woord wilde voeren, stond vice-voorzitter van de UR, Nijhof, haar dat toe met de woorden: „ik ga ervan uit dat u even welgevoerd spreek als u eruit ziet.” Cilia werd boos en begreep niet hoe in een zo serieus lichaam als de UR dergelijke flauwe opmerkingen konden worden gemaakt. De actiegroep *Paarse September* begrijpt dat maar al te goed en trachtte het in een open brief aan Cilia (zie FC 7) uit te leggen.

Een paar citaten uit die brief: „De UR is evenals de ASVA een institutie van en voor mannen... Een progressieve club als de ASVA kan zich echter nauwelijks een reputatie veroorloven van vrouwen-discriminatie. Daarom zijn ze zo dol op vrouwelijke voorzitters. Negers spreken in een dergelijke situatie van een „token nigger”. Token niggers zijn noch bij blank, noch bij zwart populair, want ze herinneren beiden aan al het water dat bij de wijn moest. Daarom moet jij, als token woman van de ASVA, steeds rekenen op dit soort beledigingen die „niet vervelend bedoeld zijn”. Nijhof bedoelde tenslotte alleen maar, dat je vooral niet mag vergeten dat je in zijn ogen — hoe intelligent en welbespraakt ook — toch niet meer bent dan een welgevoerd lichaam. Dergelijke waarschuwingen komen altijd op momenten waarop vrouwen zich „onvrouwelijk” (d.w.z. zelfbewust) dreigen te gedragen.”

politieke keuze

De brief viel op, de belangstelling was gewekt, maar de hele zaak kon toch nog afgedaan worden met de opmerking dat het wel weer van die feministische wijven zouden zijn, waarschijnlijk zelfs(!) lesbiennes. Het krantje *Paarse September* (verkrijgbaar bij Athenaeum en Van Gennep) bevestigde beide vermoedens, maar uitspraken als „we geloven niet meer in feministen die hun heteroseksualiteit niet principieel willen opgeven” en „homoseksualiteit heeft niet primair met sex te maken. Homoseksualiteit is een politieke keuze die vrouwen maken als ze het serieus menen met hun feminisme” maakten dat de groep niet meer genegeerd kon worden en werden de aanleiding tot dit gesprek.

De actiegroep *Paarse September* bestaat uit vier vrouwen, waarvan er drie studeren aan de UA. Het zijn Noor van Crevel, Stephanie de Voogd, Nel Hermans en Maaike Meyer. De actiegroep *Paarse September* komt voort uit de bewustwordingsgroep *Purperen Mien*, een groep lesbische vrouwen die het bij het COC niet meer zag zitten. „We waren ontevreden over het COC. De vrouwen zijn er in de minderheid, in de boekjes wordt alleen over mannen gesproken. Bij het COC gaan ze ervan uit dat homofilie voor vrouwen hetzelfde is als voor mannen, maar als vrouw moet je voordat je kunt gaan nadenken over je homo-zijn aan je vrouw-zijn een betekenis kunnen geven die niet is afgeleid van het begrip man”.

Noor van Crevel: „We zijn ook nog in de praatgroepen gegaan. Dat zijn groepen waarin vrouwen met elkaar erover praten hoe het is om vrouw te zijn. Daar bleek dat wij wel vonden dat we meer gemeen hadden met hetero vrouwen dan

met homo mannen, maar dat die vrouwen op hun beurt niet vonden dat zij veel gemeen hadden met ons. Wij waren wel solidair met hen, maar zij niet met ons. Toen we dat merkten hebben we ons teruggetrokken.”

krantje

Paarse September is een actiegroep. Hun actie is niet het vormen van een tegenmacht, maar het uitdelen van bewustwordings-prikken via ingezonden brieven en het krantje. Ze hebben geen behoefte aan een organisatie, omdat die veronderstelt dat je iets van je eigen ideeën en persoonlijkheid opoffert en noemen zich „een tikje anarchistisch”.

Wat bedoelt *Paarse September* als ze stelt dat homoseksualiteit een politieke keuze is? Maaike: „Wanneer je zegt: homo-zijn heeft voor de vrouw een politieke betekenis, dan druk je daarmee uit, dat als een vrouw homo is ze zich er rekenschap van zou moeten geven dat dit alles ondermijnt. Als ik met hetero vrouwen praat over het feminisme, zijn we het eens tot we bij een bepaalde grens komen. Die vrouwen hebben niet de bereidheid hun hetero-zijn, de essentie van hun onderdrukking, ter discussie te stellen.”

Noor: „Althans politiek te interpreteren.”
Stephanie: „Niemand vindt het gek als negers niet van blanken, hun onderdrukkers, houden. Maar van vrouwen wordt niet alleen verwacht dat ze van mannen hou-

den, maar dat ze hun belangrijkste relaties beperken tot mannen. Met homoseksualiteit bedoelen wij vooral: je naar vrouwen toewenden, terwijl mannen het primair zien als je van vrouwen afwenden.

Bovendien reduceren ze het meteen tot een seksuele relatie, wat ze trouwens bij heteroseksualiteit ook doen.

Het is nu onder feministen normaal dat ze het huwelijk verwerpen. Dat is logisch, want trouwen is een machtsrelatie aangaan en dat is onvergeeflijk voor feministen. De volgende vraag die ze zich dan moeten stellen is: op welke manier ben ik gebonden aan mannen? Het antwoord is simpel: door je heteroseksualiteit. Je beseft dan dat je primaire emotionele en seksuele relaties toch met mannen zijn, terwijl je eerste solidariteit met vrouwen hoort te zijn, omdat die in dezelfde positie verkeren en net als jij onderdrukt worden. Het is niet zozeer belangrijk dat je relaties met mannen afsluit als wel dat je relaties met vrouwen aangaat. Vrouwen moeten leren wat politieke solidariteit betekent, ze moeten het feminisme in hun eigen leven integreren.”

conditionering

Noor: „De opvatting van de homofilie als politieke keuze is voor homo-vrouwen even moeilijk te verstaan als voor hetero-vrouwen. Ze hebben dezelfde conditionering en betrekken hun hele probleem op het homo-zijn.” Nel: „Tenslotte zijn ook niet alle arbe-

ders zich bewust van de politieke betekenis van hun arbeider-zijn.”

Op de vraag of zij mannen haten antwoordt *Paarse September*: „De vraag is niet of wij mannen haten, maar waarom mannen ons haten. Mannen en vrouwen hebben allebei hun mythe en we geloven in geen van beide. Wij zien ook wel, dat mannen evengoed onderdrukt worden, maar een man kan als hij thuis komt terug vallen op zijn mannelijkheid, hij is iemand. Als zijn vrouw thuiskomt van haar werk, zo ze al werkt, verwisselt ze de ene slavernij voor de andere en is ze nog niemand.”

Maaike is jarenlang een actief ASVA-lid geweest tot ze zag dat haar belangen conflicteerden met die van de ASVA. „De ASVA bemoeit zich met alle mogelijke bevrijdingsbewegingen, Vietnam, Angola, Zuid-Amerika en zelfs de VVDM, maar de ASVA begrijpt niet dat vrouwen op een nog veel principiëlere, zelfs door iedereen geaccepteerde, manier tot object worden gemaakt. De onderdrukking van vrouwen zit dieper dan alle onderdrukkingen van de niet-bezittende door de bezittende mannenklasse. Daarom heeft het absoluut geen zin iets als „feministische eisen” in de ASVA in te brengen.

Omdat de ASVA een mannenorganisatie is, gebruiken ze als het hen uitkomt zelfs allerlei argumenten die nadelig zijn voor vrouwen, bijvoorbeeld bij de acties tegen de duizend gulden. Als vrouwen een studieschuld hebben noemen ze dat een negatieve bruidsschat. Door te zeggen „studieschuld is een negatieve bruidsschat” gebruiken ze een argument dat de onderdrukking verdedigt onder het mom van progressiviteit.

volgelingen

Er zijn vrouwen in de ASVA die het wel met ons eens zijn en dan

AGENDA

Vrijdag 17 november

PROMOTIE van de heer R. Roegholt tot doctor in de sociale wetenschappen op het proefschrift „De geschiedenis van de Bezige Bij — 1942-1972”. Promotor is prof. dr F. de Jong Edz. Aula, 16 uur.

Dinsdag 21 november

VERGADERING van de universiteitsraad. Hal Maagdenhuis, 18 uur.

Donderdag 23 november

PROMOTIE van J. F. Mirandolle tot doctor in de geneeskunde op het proefschrift „De spierbiopsie bij aandoeningen van het perifere motorische neuron”. Promotor: prof. dr J. Bethlem. Aula, 16 uur.

Donderdag 30 november

PROMOTIE van J. P. C. Peperkamp tot doctor in de geneeskunde op het proefschrift „Cerebral blood flow in the rabbit - normal values and the effects of some anesthetics and vasoactive substances on the CBF”. Promotor: prof. dr J. Ariëns Kappers. Aula, 16 uur precies.

vragen ze: in welke organisatie moeten we? Het komt niet in hun hoofd op dat ze zelf iets kunnen doen. Wij willen geen volgelingen krijgen, maar de vrouwen naar zichzelf terugverwijzen.”

Niet alleen in organisaties als de ASVA krijgen vrouwen het gevoel dat hun problemen en hun mening er niet echt toe doen. Elke universitaire studie laat zien hoe we in een mannenwereld leven, meent *Paarse September*.

Stephanie, studente filosofie: „Het hele vak is doordrenkt van de mannelijke mythe die daarom juist zo moeilijk te herkennen is. Maar ben je er eenmaal achter, dan ga je het in elk boek zien. Als feministe kun je op twee manieren reageren. Je kunt de studie natuurlijk verwerpen. Maar alle studies zijn volkomen mannelijk van benadering. Dat impliceert echter nog niet dat alles wat je leert onzin is. Je moet leren wat er te leren is, je bewust zijn van de mannelijke benadering en je kennis toepassen op je eigen doel.

Traditioneel zijn vakken als literatuur en kunstgeschiedenis geschikt bevonden voor vrouwen en doen mannen medicijnen of wiskunde. Intellectuelen zien de rationele onhoudbaarheid van discriminatie wel in, maar verschuiven haar vervolgens naar andere vlakken: de alfa-wetenschappen (waar „gevoel” en „intuïtie” prominent zijn) worden voortdurend geëvalueerd en de exacte vakken waarvoor het mannelijk vervreemde bewustzijn nodig is, worden steeds meer gewaardeerd.”

Paarse September heeft er geen behoefte aan met mannen in discussie te treden over vrouwenbevrijding, c.q. onderdrukking: zij wendt zich immers tot vrouwen. Stephanie: „Het idee dat je mannen moet overtuigen van de juistheid van je standpunt berust op de notie dat zij ons onze bevrijding moeten toestaan. Maar wat mannen vinden is niet relevant, het gaat om ons. Als we bewust willen worden is dat onze zaak en ons probleem.” Noor: „Mannen en vrouwen moeten allebei een eigen identiteit ontwikkelen, daarna kunnen ze met elkaar gaan praten.”

Paarse September: niet met mannen onderhandelen

obas opent service-dienst

De OBAS heeft voor studenten een service- en informatiedienst ingesteld. Telefonisch en aan de balie kunnen vragers te woord worden gestaan over praktische problemen zoals huurzaken, collegegeldkwesties, juridische en fiscale aangelegenheden en algemene informatie over de universiteit. Volgens het OBAS-blad *Alea iac-*

ta esto heeft het college van het bestuur zijn medewerking toegezegd.

Men verwacht dat 70 percent van de vragen direct door de secretaresse kunnen worden afgehandeld. Andere problemen kunnen worden verwezen naar een spreekuur van een daartoe ingestelde commissie. Ligt een pro-

bleem op het specifieke terrein van een universitaire dienst (artsen, psychologen, decanen), dan zal daarheen worden verwezen.

In voorkomende gevallen staan een advocaat en een belastingconsulent ter beschikking. De adviezen zijn zoveel mogelijk kosteloos; voor consulten waarvoor moet worden betaald geldt voor OBAS-leden een gereduceerd tarief. In principe kan iedere student, dus ook een HBO-student, van de diensten gebruik maken. (HB)

fc

240853

Klaas Buijs

63938

concentratie sterrenkunde voorlopig in de ijskast

De sectie sterrenkunde van de Academische raad heeft een plan voor concentratie van de studierichtingen in de astronomie voor onbepaalde tijd opgeschort. Dit plan — in de wan-

deling plan-X genoemd — richtte zich vooral op de grote projecten van het sterrenkundig wetenschappelijk onderzoek in Nederland: radio-astronomie, ruimte-sterren-

kunde, laboratorium-astrofysica etc.

Het college van bestuur van de universiteit van Amsterdam zegt dit in antwoord op vragen van het UR-lid *Koos Wiegers*. De concentratie van astronomisch onderzoek zou geschieden in een landelijk astronomisch centrum, waarover volgens het CvB nog geen beslissing is genomen.

Volgens het plan-X zou overigens volgens het CvB de situatie op het Amsterdamse Sterrenkundig instituut nauwelijks zijn veranderd. De ontwerpers van het plan-X waren van mening dat voor de handhaving van het onderwijsinstu-

tituten onderling en tussen de instituten en het astronomisch centrum. Bij wijze van proef worden al enige jaren interuniversitaire doctoraal-colleges gegeven, toegankelijk voor sterrenkunde-studenten aan alle Nederlandse universiteiten.

De ontwerpers van het plan-X waren leden van een ad hoc-commissie van de sectie sterrenkunde van de Academische raad. Dat de sectie op 6 oktober besloot het project voorlopig in de ijskast te zetten lag mede daaraan, dat geen overeenstemming is bereikt over de bestuurlijke vorm en de financiering van het astronomische centrum. Het CvB was niet op de hoogte van het plan-X; de vakgroep sterrenkunde is verzocht in het vervolg het universiteitsbestuur op de hoogte te houden van concentratieplannen. (HB)

beleidsnota komt binnenkort

Op de vergadering van de Medezeggenschapscommissie (MC) van 30 oktober is het volgende aan de orde gekomen.

Twee vertegenwoordigers van de universiteitsraadscommissie voor personeelsaangelegenheden, de heren *H. Pothoven* en *Chr. J. Snablië*, woonden voor het eerst de vergadering van de Medezeggenschapscommissie bij. Algemeen werd toegejuicht dat op deze wijze contact tussen beide commissies tot stand is gebracht. Dubbele behandelingsprocedures kunnen zo worden voorkomen en het overleg bespoedigd.

De leden toonden zich tevreden met het feit dat het College van Bestuur twee door de MC voorgestelde wijzigingen had overgenomen in het concept-voorstel inzake vergoedingen voor bestuursactiviteiten in het kader van de WUB. Hierdoor zullen de vergoedingen worden uitgekeerd met terugwerkende kracht vanaf de eerste vergadering en komt de plaatsvervangend voorzitter van de UR al na een waarneming van één maand in aanmerking voor een toelage in plaats van na twee maanden.

De leden meenden dat het voorstel om universiteitsraadsleden beneden loongroep 9 een hogere onkostenvergoeding toe te kennen onvoldoende beargumenteerd was. Men wees op het principe „dezelfde beloning voor hetzelfde werk”. De voorzitter benadrukte dat men de uitgaven niet absoluut maar relatief moet bekijken. De onkosten die een laagbetaald UR-lid moet maken, drukken bij hem zwaarder op zijn budget. Ten onrechte werd volgens hem verwezen naar het principe „dezelfde beloning voor hetzelfde werk”. „Een hoogleraar en een bediende die ieder 20% van hun werktijd besteden aan de universiteitsraad, worden daarvoor ook heel verschillend betaald”. Na deze toelichting konden de leden zich verenigen met het voorstel.

Een aantal leden toonde zich huiverig over enkele formuleringen in het concept-voorstel van het college van bestuur inzake de verstreking aan derden van gegevens over studenten, personeel en afgestudeerden, dat naar hun mening te veel ruimte voor verschillende interpretatie overlieten. Zij adviseerden hierover een ter zake kundige jurist te raadplegen. De voorzitter bleek daartoe bereid.

Naar aanleiding van dit agendapunt wenste één lid vraagtekens te zetten bij het zeer volledige personeelsregister in de algemene studiegids, waarvan men in zijn privé-leven hinder zou kunnen ondervinden.

De voorzitter kondigde aan dat de beleidsnota van het college van bestuur in december of januari bij de universiteitsraad zal worden ingediend. Voor die tijd zal deze nota ook aan de MC worden voorgelegd. De beantwoording van een aantal vragen over personeelsbeleid en — beheer en over de stand van zaken bij de functiebeschrijving wilde de voorzitter uitstellen tot de behandeling van deze beleidsnota, waarin deze zaken ook aan de orde komen.

Het hoofd van de Dienst personeelszaken deelde mee dat het Algemeen burgerlijk pensioenfonds in november een circulaire zal doen uitgaan waarbij gepensioneerden zullen worden gewezen op de mogelijkheid in aanmerking te komen voor een bijdrage in de ziektekosten.

Tevens deelde hij mee dat het gehele personeel na januari een exemplaar zal krijgen van het herziene Ambtenarenreglement.

projectonderwijs vermindert vervreemding eerstejaars

door tineke de rijk (ad valvas)

Door invoering van het projectonderwijs is de houding van de studenten ten aanzien van hun studie veranderd. Een aantal oorzaken voor het zakken of staken van de studie is weggenomen of althans verminderd.

Aldus Jaap Dronkers in zijn slotrapport over het aan de VU gehouden onderwijsexperiment 1970-1971. Dit rapport „Experimenten in het propedeuseonderwijs”, is een verslag en een verantwoording van een onderwijsexperiment in het propedeuse-onderwijs van de subfaculteit sociaal-culturele wetenschappen.

Vóór 1964 bestond er aan deze subfaculteit van de Vrije universiteit geen propedeutisch examen. Het kandidaatsexamen was het eerste wat de student moest afleggen. In dat jaar echter werd er een propedeuse-regeling ingevoerd, met de verplichting binnen een jaar aan de eisen te voldoen. Het primaire doel van deze regeling was een zekere selectie toe te passen. Bovendien zou zo de studieduur verkort worden.

Deze doelstellingen bleken echter belangrijke nadelige consequenties te kunnen hebben, zoals toenemende verschooning van de opleiding, een vermindering van studievrijheid en verantwoordelijkheid, door verschooning het verslechteren van de studiemotivatie en het passief verwerken van de tentamenliteratuur.

onbevredigend

Als schrikbeeld kwam hierbij naar voren een bureaucratisch regime van studieregelingen, examens, enzovoort. In 1968 leidde dit in de studentenwereld tot grote onrust. Min of meer met elkaar samenhangende doelen als democratisering binnen de universiteit, maatschappelijke verantwoordelijkheid van de wetenschap en vernieuwing van het onderwijs werden door hen nagestreefd. Dit laatste concentreerde zich in 1968/69 rond het begrip projectonderwijs en een methode van kennisoverdracht en verwerving waarbij in groepsverband een concreet onderwerp of thema in de studie wordt genomen. Hierin hebben alle deelnemers — docenten en studenten — een werkzaam aandeel.

De subfaculteit sociaal-culturele

wetenschappen besluit in de zomer van 1969 in het propedeuse-onderwijs te gaan experimenteren met projectgroepen. Doordat het niet mogelijk was de mentoren — ouderejaars die de werkgroepen begeleiden — te honoreren, en mede door onduidelijkheid van de doelen van het experiment, functioneerden de groepen onbevredigend. Het experiment eindigde in verwarring en een bezetting, half juni 1970 van het centrale gebouw van de faculteit.

begeleiding

Begin 1970 werd J. Dronkers beoemd tot wetenschappelijk medewerker met als speciale opdracht de begeleiding van de onderwijsvernieuwing. Er werd een voorbereidingscommissie ingesteld met als taak de doelstellingen van werkgroeponderwijs beter gestalte te geven.

Daarbij kwamen als uitgangspunten naar voren: actieve betrokkenheid van studenten bij de leerstof; de verbinding tussen onderwijs en

sociale werkelijkheid; de noodzakelijke coördinatie van verschillende vakken binnen de studie; samenwerking tussen docenten en studenten en het scheppen van een sociale structuur waarin de eerstejaarsstudent goed begeleid wordt. De subfaculteit aanvaardde de voorstellen van de voorbereidingscommissie, de mentoren werden als student-assistenten betaald en in september 1970 ging het experiment draaien. Structuur en omvang van de oude hoorcolleges werden veranderd. Zo speelde een centraal thema „gastarbeiders c.q. migratiearbeid” in het hele onderwijs van dat jaar, dus ook in de colleges, een rol. Reeds voor het begin van dat studiejaar werd het vastgesteld om een tijdige voorbereiding daarop door docenten en mentoren mogelijk te maken.

De colleges vielen grotendeels in de periode oktober-december. Daarnaast waren er themagroepen van maximaal tien studenten, die zelf hun groep konden kiezen en desnoods veranderen. De taken van deze thema-groep in de eerste periode waren het begeleiden van

de overgang naar de universiteit, het preluderen op de themafase en het doornemen van college- en examenstof. Mede op grond van de slechte ervaringen bij het eerste experiment bestond er tussen themagroepen en de colleges inhoudelijk geen directe relatie en mocht de themagroep zelf bepalen op welke wijze zij haar taken inhoud wilde geven.

Na deze fase volgde de tentamenperiode waarin geen colleges of werkgroepen voorkwamen. Daarna de themafase. Deze was na de tentamenfase gepland, met het doel de in de eerste fase opgedane kennis te leren toepassen op een concreet maatschappelijk probleem. De themagroepen moesten daarvoor een onderzoek over een onderdeel van het thema ontwerpen.

Het type onderzoek en het onderdeel mocht elke groep zelf bepalen. De groepen leverden aan het eind van hun activiteiten een verslag in. De beoordeling hiervan telde mee voor het propedeuse-examen. In dezelfde periode werd door de mentoren bovendien een cursus studiemethodiek gegeven.

gevolgen

Het experiment blijkt duidelijke gunstige gevolgen te hebben: minder passieve houding ten aanzien van de studie en de docenten; het leren in groepen te werken; de vervreemding van eerstejaarsstudenten is sterk verminderd; in de strakke studieplanning en organisatie van het onderwijs werd een gebied van vrijheid gecreëerd. Ook trad er een functieverhuizing op: de oude sociale structuren van bijvoorbeeld studentenverenigingen zijn grotendeels verdwenen. De themagroep kan een nieuwe structuur vormen waarbinnen de eerstejaarsstudent opgevangen wordt. Inmiddels is er een permanente basisjaarraad gevormd die op grond van de ervaringen in o.a. dit experiment elke keer het studieprogramma voor het eerste jaar opstelt. De opzet van het experiment 1970-1971 functioneert ook nu nog (dit jaar is het thema emancipatie) en het heeft dus duidelijk een belangrijke rol in het proces van onderwijsvernieuwing gespeeld.

J. Dronkers Experimenten in het propedeuse onderwijs

